

The background of the slide is a stylized, hand-drawn map. It features a network of black lines representing streets. Scattered throughout the map are various icons: simple rectangular buildings with small windows, and green triangular shapes representing trees. Some buildings are colored in shades of orange, purple, and teal. The map is partially obscured by a teal-colored banner that runs diagonally across the middle of the slide.

Models d'estructures
locals de **participació juvenil**
en polítiques climàtiques

Col·laboracions i agraïments

Aquesta guia ha estat possible gràcies al treball i contribucions de Clara Giberga (experta en participació juvenil i facilitació, co-redactora), Maria Heras, Marta Torres Gunfaus, Mariona Ferrer Fons, Ellen Lykkeby, Peter Rathje, Virginia Domingo Reig, Paula Pérez Carrillo, Anna Montolio Fornons, Gemma Agell Ilobet, Elena Oliver Badia, Irina Fedorenko, Monika Skadborgei, Guillermo Chirino, Ann de Sola, Poul Rask, Pep Puig i Boix, David Calabuig Aracil, Xavier Sabaté Rotés, Felipe Martínez Torres...

També volem agrair a la resta de persones que han participat en les taules de co-creació per les seves contribucions.

Aquesta guia ha estat realitzada
per l'associació Ecoserveis

Amb el suport
i col·laboració de:

**Diputació
Barcelona**

Per més informació contactar amb: info@ecoserveis.net

Introducció 4

Què entenem per participació juvenil en polítiques climàtiques? 6

Què entenem per polítiques climàtiques 6

Internacional 7

Europeu 8

Espanyol 9

Català 9

Món local 10

Què entenem per gent jove 12

On es mou la gent jove? 13

Què entenem per participació (juvenil) 15

No participació 17

Participació 18

Models d'estructures de participació juvenil en polítiques climàtiques 19

Estructures independents 20

Estructures relacionades 20

Estructures integrades 20

Full de ruta per a municipis 22

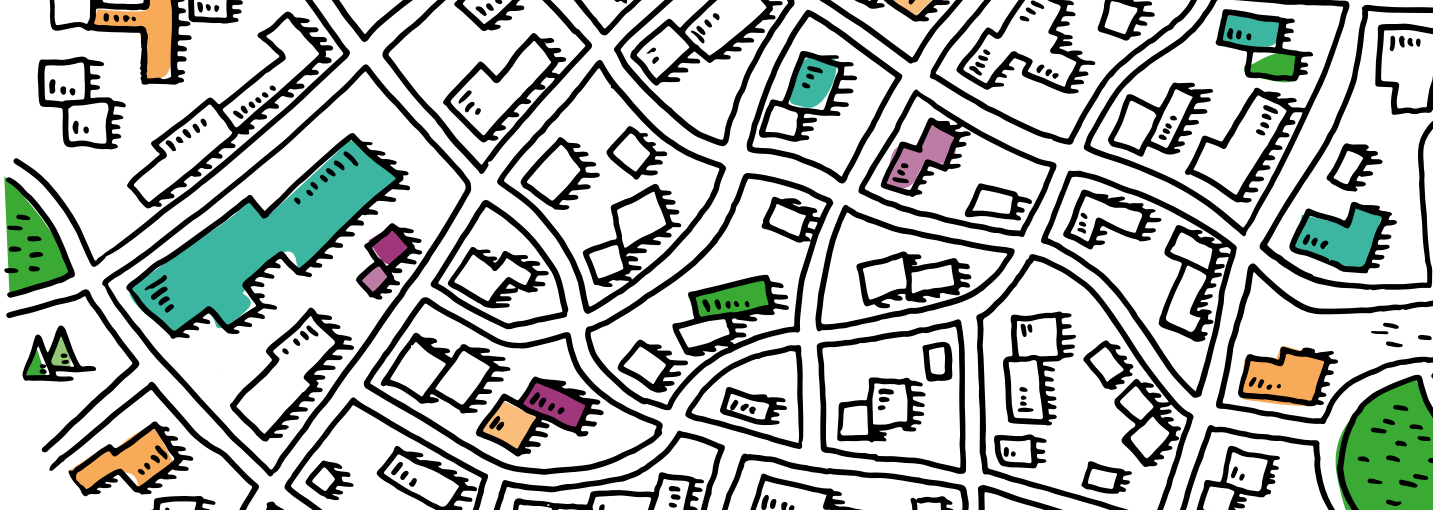

Introducció

La creixent demanda des d'alguns moviments juvenils per a obtenir justícia climàtica a nivell global i, en especial, a nivell generacional, no deixa indiferent a les entitats públiques i òrgans polítics. Però més enllà de moviments com ara Fridays for Future o Extinction Rebellion que donen la seva veu, hi ha força desconeixement per part dels municipis sobre quina és l'opinió de les persones joves sobre les polítiques i accions climàtiques locals.

Si bé és cert que hi ha persones joves altament polititzades i implicades, també n'hi ha de les quals no sentim la veu malgrat estar igualment afectades per les conseqüències de l'emergència climàtica. Potser els seus espais de participació són les xarxes socials, potser no interactuen públicament o potser ho fan sense prou força. Altres models de participació juvenil són els espais creats dins o com a part de les institucions públiques com per exemple el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) que, entre altres tasques, promou activitats dirigides a assegurar la participació de les persones joves en les decisions i en les mesures que els afecten. Finalment, hi ha espais d'interacció entre entitats o persones joves i

entitats o persones públiques. Un exemple és el Youth Climate Council a Dinamarca on grup de gent jove interactua directament en temes polítics com a entitat independent però amb connexions i espais de diàleg establerts amb el municipi. Aquests poden també ser espais on les persones joves donen la seva veu (i.e. [UNESCO Youth Forum](#)) o fòrums de joves.

Segons Matthews, H¹, els fòrums de joves són els mecanismes més utilitzats per a motivar a la gent jove a participar. En prenen varies formes però, bàsicament, se centren en grups de gent jove que es reuneixen en comitès per a debatre qüestions relacionades amb les seves comunitats. Els adults, segons Matthews, estableixen molts fòrums juvenils perquè creuen que són un bon mecanisme per proporcionar oportunitats tangibles i participació contínua, però el problema és que els joves no són qui els demana. Addicionalment, els fòrums juvenils solen ser una forma inadequada d'atraure moltes persones joves, especialment aquelles a les quals sovint és més difícil arribar, com ara els grups vulnerables. Davant d'aquest fet cal plantejar-se, aleshores, quines estructures de participació juvenil poden ser més adients.

1. Matthews, H. (2001). Participatory structures and the youth of today: Engaging those who are hardest to reach. *Ethics, Place & Environment*, 4 (2), 153-159.

Què entenem per participació juvenil en polítiques climàtiques?

Què entenem per polítiques climàtiques?

Tal i com indica Marta Torres, la política del clima adreça la problemàtica de l'escalfament global, com reduïm les emissions de Gasos d'Efecte Hivernacle (GEH) i ens adaptem als canvis inevitables. Però la política del clima per si sola no pot solucionar el problema, l'escalfament global és la conseqüència directa d'altres polítiques energètiques, del model desenvolupament, de mobilitat i d'infraestructures, d'agricultura, de gestió de boscos, de residus, de promoció econòmica, d'habitatge, d'alimentació, etc. Per tant, entendre la naturalesa de la problemàtica és també entendre la governança i estructura de competències (centralització vs. descentralització, CMNUCC, moviments socials). Així doncs, el tema de competències és clau a l'hora de crear polítiques de canvi climàtic. Això passa igual a escala global, europea, espanyola, catalana o municipal. Per aquesta raó és essencial entendre com funciona i l'impacte de la col·laboració entre departaments ja que és molt freqüent especialment en l'àmbit de canvi climàtic.

Històricament, com indica Torres, la política del clima s'ha dedicat primordialment a la coordinació (entre departaments), a estudiar com fer la comptabilitat d'emissions i fonts de finançament pel clima, i a generar transparència (confiança, seguretat), gover-

nança i sensibilització. Cada vegada s'afegeixen més estudis interdisciplinaris relacionats amb l'emergència climàtica, informació i visió cap al futur.

De manera simplificada, es pot argumentar que hi ha tres maneres d'influir en polítiques climàtiques: **(1) en la seva creació;** és a dir, posar-les dins l'agenda política - un exemple seria la pressió de Fridays for Future i altres moviments pel clima per a crear el Green Deal Europeu. **(2) En el seu desenvolupament;** és a dir, demanant que els objectius siguin més específics o que hi hagi indicadors més ambiciosos. Un exemple seria la demanda de xarxa de moviments pel clima a l'Ajuntament de Barcelona perquè el Pla Clima fos més ambiciós en l'assoliment de la reducció d'emissions. I **(3) en la seva implementació,** és a dir, assegurant que es compleixin. Però per tal de generar un veritable impacte cal conèixer i entendre l'escenari polític i climàtic.

Les properes subseccions aporten informació breu i rellevant en el marc de la present guia. En aquest sentit no es pretén fer una anàlisi exhaustiva de la legislació climàtica disponible sinó oferir-ne context. S'inclouen enllaços per a més informació.

INTERNACIONAL

El canvi climàtic és global i s'ha de gestionar i analitzar a escala internacional. Els països que més emissions generen són, habitualment, els que menys enfronten els efectes negatius del canvi climàtic i viceversa. I els que més emissions van emetre el del passat no necessàriament ho seguiran fent en el futur. Aquest component de justícia climàtica s'ha de tenir present a l'hora d'analitzar el context. No hi ha cap país que pugui reduir prou les seves emissions com per a mitigar l'emergència climàtica. La cooperació entre països esdevé indispensable ja que no tots tenen la capacitat a desenvolupar les tecnologies de mitigació necessàries.

La regulació principal a escala internacional és la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC) (o UNFCCC, pel seu nom en anglès *United Nations Framework Convention on Climate Change*), un tractat internacional sobre medi ambient que aborda els reptes globals associats al canvi climàtic. A partir de 2020, la CMNUCC compta amb 197 parts signants. El seu òrgan suprem de decisió, la Conferència de les Parts (COP), es reuneix anualment per avaluar els progressos en la lluita contra el canvi climàtic.

La CMNUCC busca l'estabilització de les concentracions de gasos d'efecte hivernacle a l'atmosfera a un nivell que eviti la perillosa interferència antròpica induïda per l'ésser humà al sistema climàtic terrestre. L'últim acord que es va fer per les parts integrants de la CMNUCC va ser l'Acord de París (al 2016) que estableix l'objectiu de mantenir l'increment de la temperatura mitjana mundial molt per sota dels 2°C en comparació a la dels nivells preindustrials; i continuar els esforços per limitar l'augment a 1,5°C, reconeixent que això reduiria substancialment els riscos i els impactes del canvi climàtic.

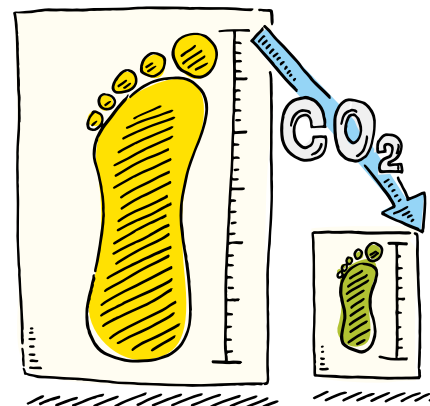
Arribar a consensos i generar impacte sobre aquest nivell és complex. Hi ha, però, organitzacions joves que participen a les COP i fan incidència política per tal d'ajustar-lo tant com sigui possible a efectes de generar un canvi efectiu sobre les emissions. Tot i que no és el tema d'aquesta guia, creiem que és interessant mencionar-ne tres: YOUNGO, Climate Tracker, Joves de la Contra COP.

EUROPEU

A nivell Europeu es proporciona un marc legal de suport a tots els països integrants així com es proporciona finançament i es coordinen accions transfrontereres per coordinar accions climàtiques. Europa fixa els objectius de reducció d'emissions de tots els seus Estats Membres i actualment ha establert una reducció del 55% per a 2030 respecte del 1990 i zero emissions en 2050 i desenvolupa el marc normatiu que cal transposar a nivell d'Estats.

Hi ha diferents lleis europees amb un component climàtic. La Comissió Europea ha creat una proposta de llei europea específica sobre el clima on s'inclou el famós Pacte Verd Europeu (Green New Deal) perquè l'economia i la societat europees esdevinguin neutres per al clima l'any 2050^{2,3}. Això significa aconseguir emissions netes de gasos d'efecte hivernacle per al conjunt dels països de la UE, principalment reduint les emissions, invertint en tecnologies "ecològiques" i protegint el medi ambient. Així, la llei té com a objectiu garantir que totes les polítiques de la UE contribueixin a aquest objectiu i que tots els sectors de l'economia i de la societat hi facin el seu paper⁴.

Potser el més rellevant a efectes d'aquesta guia és que amb la llei europea sobre el clima, la Comissió Europea proposa un objectiu legalment vinculant.

Les institucions de la UE i els Estats Membres estan obligats a prendre les mesures necessàries a nivell nacional i europeu per assolir l'objectiu d'emissions netes de gasos d'efecte hivernacle per al 2050. A més, la llei climàtica europea inclou mesures per a fer un seguiment del progrés i ajustar les accions en conseqüència, basant-se en els sistemes existents, com ara el procés de governança dels plans nacionals d'energia i clima dels Estats Membres, informes periòdics de l'Agència Europea de Medi Ambient i les darreres evidències científiques sobre clima. Els avenços es revisaran cada cinc anys, d'acord amb l'exercici d'inventari mundial previst en l'Acord de París.

Alguns exemples d'accions d'influència a aquest nivell són les votacions Europees o campanyes com la *Youth Climate case against 33 European countries*⁵. També es pot fer a través d'organitzacions com Fridays for Future, Extinction Rebellion o Youth and Environment Europe (YEE)⁶.

2. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0080&from=EN>

3. https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/factsheet_ctp_en.pdf

4. https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/law_en

5. <https://www.crowdjustice.com/case/youth4climatejustice/>

6. <https://yee.net.eu/about-yee/>

ESPANYOL

La llei espanyola de canvi climàtic encara està en tràmit. Tot i així, com a Estat Membre de la UE, l'Estat espanyol ha desenvolupat el Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima (PINEC) 2021-2030⁷ que té com objectius: (1) la reducció del 21% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle respecte al nivell de 1990; (2) aconseguir un 42% d'energies renovables sobre l'ús d'energia final del país. En el cas de la generació elèctrica, el percentatge de renovables per a 2030 serà del 74%; i (3) millorar l'eficiència energètica del país en un 39,6%.

Seguint les indicacions de la Unió Europea, l'Estat espanyol està obligat a prendre les mesures necessàries per a assolir l'objectiu de carboni neutre al 2050. En aquest sentit, cal tenir en compte que al setembre de 2023, i cada cinc anys després, la Comissió avaluarà la coherència de les mesures nacionals i podrà emetre recomanacions a l'Estat espanyol sobre les accions que siguin incompatibles amb l'objectiu de neutralitat climàtica. L'Estat haurà de tenir en compte aquestes recomanacions. El Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic és l'encarregat de tractar els temes climàtics.

Hi ha moltes organitzacions que fan lobby climàtic i energètic en territori espanyol, com ara GreenPeace, Amigos de la Tierra o Extinction Rebellion, entre d'altres. L'organització juvenil més coneguda a nivell d'incidència política climàtica a nivell espanyol és Fridays for Future.

CATALÀ

A Catalunya destaca la Llei Catalana del Canvi Climàtic, de 2017, que estableix l'objectiu de neutralitat d'emissions per a 2050 i hi centra els esforços. Integra la realització de pressupostos de carboni que ha de fer el parlament de Catalunya, un aspecte clau ja que facilita la planificació climàtica des de diferents sectors productius. Els pressupostos estableixen la informació sobre les emissions màximes permeses fins l'any 2050 per tal d'arribar a la neutralitat de carboni.

L'impost al CO₂ (vehicles i a totes les activitats econòmiques) és també una qüestió cabdal i s'ha estat retrassant. Però potser el més interessant és l'establiment d'un impost a totes les activitats econòmiques que serveixi per a reinvertir en polítiques climàtiques. Això és fonamental per a integrar les externalitats negatives de les emissions de CO₂ i que els propis agents puguin contribuir al canvi. Una comissió d'expertes i una taula social tenen a càrrec la proposta de pressupostos de carboni i són l'instrument oficial per garantir la implicació de tots els actors clau.

Adicionalment, al Parlament hi ha molta unanimitat sobre el tema i hi ha una comissió d'emergència climàtica oberta a escoltar iniciatives. També hi ha varis organismes interlocutors amb "l'etiqueta" de clima: l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic (OCCC), el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS), l'Institut Català d'Energia (ICAEN), la Comissió Interdepartamental d'Energia i Canvi Climàtic així com un reguitzell d'organitzacions vinculades.

7. <http://www.actecir.cat/ca/actualitat/noticies/pla-nacional-integrat-d-energia-i-clima-2021-2030>

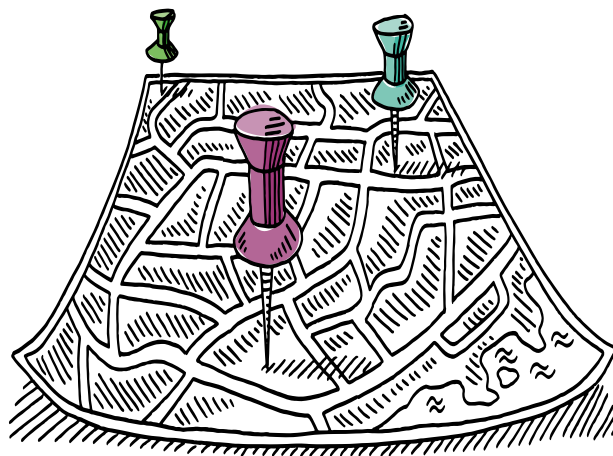
A Catalunya hi ha diverses organitzacions que fan incidència política des de diferents perspectives. Trobem la Xarxa per la Justícia Climàtica que integra grups de base a Barcelona i altres llocs de Catalunya com Climacció, Fridays for Future, Plataforma per la Qualitat de l'Aire i Extinció o Rebel·lió. Específicament de gent jove també hi ha Fridays for Future.

MÓN LOCAL

Aquesta guia identifica el municipi com a l'entorn més immediat d'influència de les persones joves en polítiques climàtiques.

Si bé cada municipi té una realitat diferent, hi ha varis elements normatius i mecanismes a tenir en compte, com ara:

- **El Pacte d'Alcalde i Alcaldesses pel Clima**
- **Els Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible i el Clima (PAESC)**
- **Les taules territorials del clima**
- **Els consells locals pel clima**
- **Els plans d'adaptació i mitigació de l'emergència climàtica a nivell local o regional.**

La política climàtica és quelcom molt transversal que es treballa des de diferents regidories més enllà de l'obvietat de la regidoria de medi ambient. Es fa política climàtica quan es treballa amb mobilitat (transport públic, ús del transport privat), urbanisme (creació d'espais verds), educació (educació ambiental), joventut (foment de l'associacionisme) i, en general, quan es promou el consum crític i sostenible des de qualsevol de les àrees de l'ajuntament, entre moltes d'altres. A més, la política climàtica afecta el conjunt de la població, per tant, s'hi poden implicar les regidories de participació, joventut, benestar social, entre d'altres àrees.

Així doncs, per la tasca d'elaboració participativa de polítiques climàtiques, caldrà un treball de xarxa interna entre les diverses regidories. Pel que fa a la mirada sobre les polítiques climàtiques, és necessari identificar la regidoria encarregada de la temàtica concreta sobre la que es vol treballar. Per tal d'incor-

porar la veu de la ciutadania, caldrà treballar de la mà de la regidoria de participació i, a la fi d'assegurar que les persones joves hi tenen la seva veu garantida, caldrà fer equip amb la regidoria de joventut.

A cada municipi hi ha diferents organitzacions amb capacitat d'incidència. Un bon exemple més enllà de la ja coneguda Fridays for Future és el grup d'Acció pel Clima promogut per l'Ajuntament de Granollers. Es va desenvolupar gràcies a un projecte Europeu finançat a través del programa Erasmus+ i ha creat una estructura semi-permanent d'influència climàtica mitjançant un esdeveniment bianual anomenat EcoFest, on presenten a l'alcalde propostes de millora a nivell polític-climàtic.

A tots els nivells, la perspectiva del temps és fonamental. Històricament, l'emergència climàtica era un problema llunyà i d'impactes a llarg termini. Actualment, la problemàtica comença a estar més ancorada al present, ja sigui en relació a impactes (sen-

yals d'impactes) dels canvis del clima, en relació a la transformació necessària per aturar els pitjors impactes o en termes de justícia: es tracta d'una qüestió intra-generacional. El problema és que, des de la interpretació econòmica i financera convencional, aquest curt-terminisme és una excusa perfecta per a no actuar. El cert és que cal una inversió econòmica i que els beneficis es veuran a llarg termini. Per tant, cal una aposta de present perquè avui ja es coneix l'impacte futur de no fer res. Les emissions d'avui són dolentes, però encara més ho són les de demà.

Per al disseny de polítiques efectives, l'articulació d'escalas temporals és un imperatiu: una perspectiva de llarg termini per a informar el curt termini. Adicionalment, no hi ha una única manera de definir les polítiques sinó que es necessiten aportacions de molts tipus i des de molts àmbits.

Què entenem per gent jove?

La **joventut** és un col·lectiu ric i divers agrupat dins de la franja d'edat que va dels 16 als 30 anys. Si només es considera l'edat com a tret d'identitat, es corre el risc de simplificar la diversitat de situacions que condicionen i defineixen les vides de les persones joves.

Un mecanisme de participació juvenil efectiu ha de tenir en compte aquest caràcter heterogeni i divers per tal d'identificar les necessitats i donar veu als distints integrants del col·lectiu jove dins dels processos de participació en polítiques climàtiques. Per exemple: la participació d'estudiants de 4t d'ESO es farà a través de canals diferents a la de joves integrants d'una associació o la de joves majors d'edat que no formin part de cap organització associativa.

Conèixer la diversitat és una dinàmica complexa i, en el procés d'anomenar-la sempre hi haurà categories no considerades; ens disculpem per avançar per aquelles característiques que no quedin recollides i us convidem a fer una reflexió sobre altres situacions que condicionen la vida de les persones joves del vostre municipi.

En un món adultocentric, sovint les necessitats i els interessos de les persones joves no són ni vistes, ni considerades, ni incloses a la política institucional i, quan es fa, de vegades es fa de forma adultocèntrica o paternalista. Aquestes perspectives dificulten la relació amb les persones joves. Cal treballar per a incorporar una mirada jove que enriqueixi la mirada adulta.

Us convidem a connectar amb les situacions personals de cada persona jove i a reflexionar sobre com hi interfereixen sobre el seu posicionament enfront de la política pública i de la participació en la societat.

No hi ha una única dimensió que defineixi una persona. Els eixos que configuren la seva identitat són múltiples. A continuació oferim una sèrie de categories que configuren la nostra identitat i diverses situacions en les quals es poden trobar les persones joves dins de cadascuna d'elles.

Estudis:

- Sense estudis.
- Estudiants d'ESO, generalment dels 12 als 16 anys (*Si bé no es consideren part del col·lectiu jove, sinó adolescent, és important treballar-hi perquè és l'etapa que precedeix la joventut*).
- Estudiants de batxillerat, generalment dels 16 als 18 anys.
- Estudiants de Formació Professional, generalment dels 16 anys en endavant.
- Estudiants d'universitat, generalment dels 18 anys en endavant.

Ocupació: A partir dels 16 anys, les persones poden treballar oficialment.

- Treballadores a temps complet.
- Treballadores a temps parcial.
- Treballadores que compaginen la feina amb els estudis o l'activisme.
- Treballadores amb bones condicions laborals.
- Treballadores precàries.
- En situació d'atur.

Participació i politització:

- Organitzades en associacions, joves associades.
- Organitzades en moviments socials, joves activistes.
- No organitzades.
- No polititzades.

Origen:

- Nascudes a Catalunya de famílies nascudes a Catalunya.
- Nascudes a Catalunya de famílies nascudes a altres llocs.
- Nascudes a altres llocs.

Diversitat funcional:

- Persones amb funcionalitat normativa.
- Persones amb diversitat funcional.

Racialització:

- Joves racialitzades.
- Joves blanques.

Classe social:

- Alta.
- Mitjana.
- Baixa.

Gènere:

- Homes cis.
- Dones cis.
- Persones trans o no-binàries.
- Persones d'altres identitats no normatives.

On es mou la gent jove?

Més enllà de la categorització, on podem trobar a les persones joves? On ens hi podem relacionar des del municipi?

En equipaments del municipi, si n'hi ha algun dels següents:

A les organitzacions presents al municipi, si n'hi ha alguna de les següents:

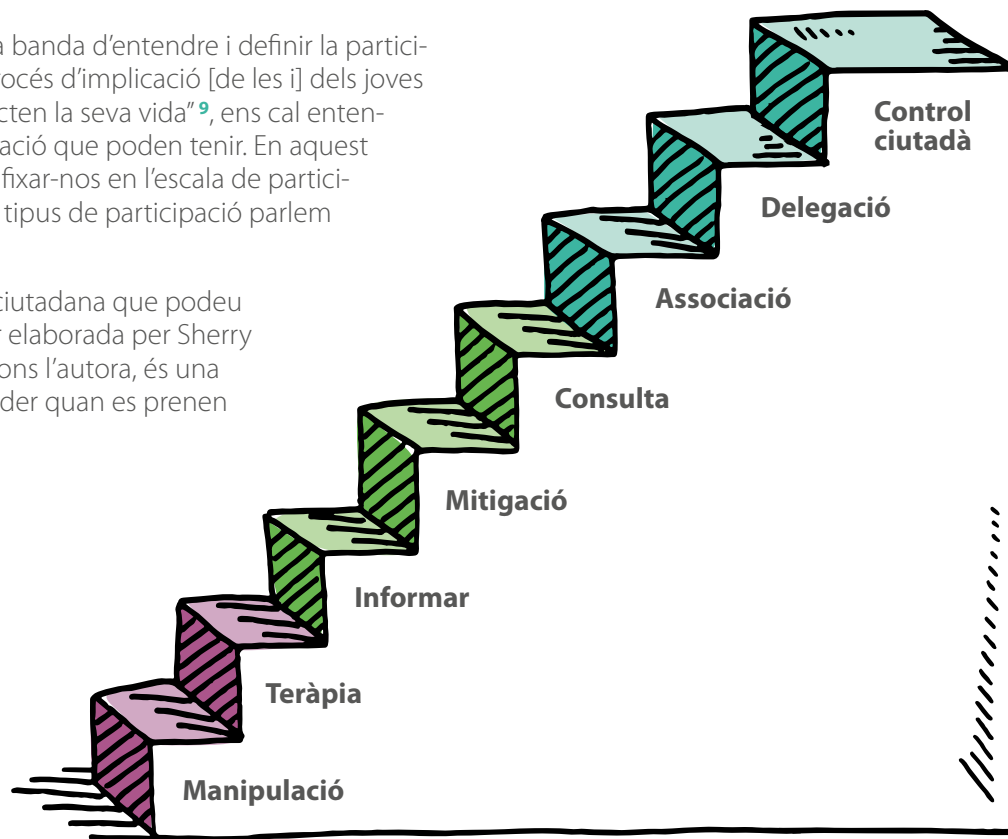
- Als centres d'educació secundària.
- Als equipaments culturals.
- Als equipaments de joventut.
- Als equipaments esportius.
- Associacions juvenils. Per exemple, entitats de lleure educatiu com ara el cau, l'esplai o el casals de joves (associatiu).
- Associacions culturals. Per exemple, a l'associació de festa major.
- Espais d'oci alternatiu. Per exemple, locals, grups de jocs de rol.
- Moviments socials. Per exemple, a l'assemblea feminista.

A l'espai públic: a les places, parcs i zones d'esbarjo del municipi.

Què entenem per participació (juvenil)?

Segons explica Heras⁸, a banda d'entendre i definir la participació juvenil com "un procés d'implicació [de les i] dels joves en les decisions que afecten la seva vida"⁹, ens cal entendre els graus de participació que poden tenir. En aquest sentit, segons Heras, cal fixar-nos en l'escala de participació per veure de quin tipus de participació parlem o volem parlar.

L'escala de participació ciutadana que podeu veure a l'esquerra va ser elaborada per Sherry Arnstein¹⁰ al 1969 i, segons l'autora, és una guia per veure qui té poder quan es prenen decisions importants¹¹.

Imatge 1:

Escala de participació de Sherry Arnstein (1969)

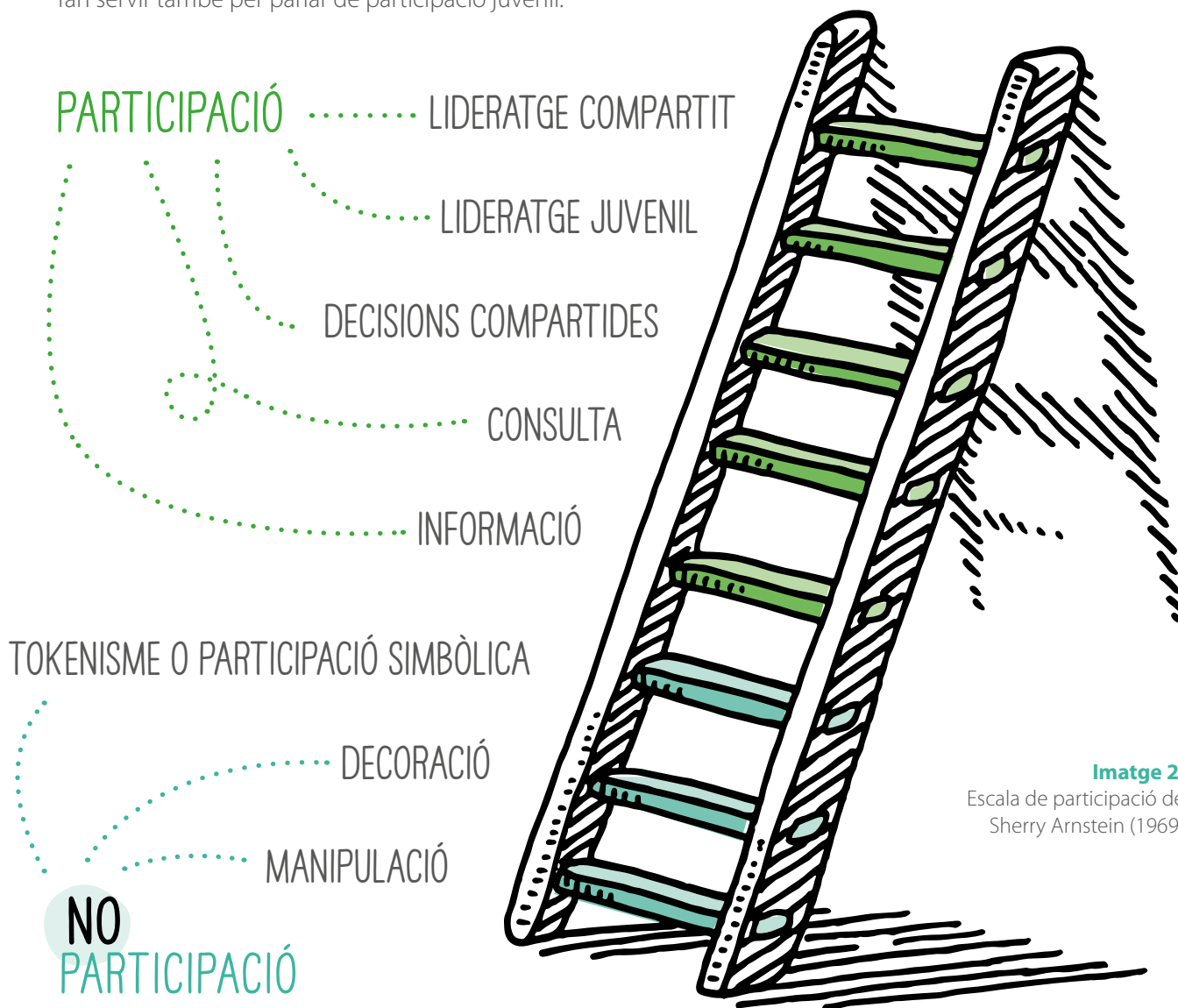
8. Presentació realitzada en el marc del projecte <https://www.ecoserveis.net/que-fem/joves-i-clima/>

9. Schusler, T., Krings, A., & Hernández, M. (2019). Integrating youth participation and ecosocial work: New possibilities to advance environmental and social justice. *Journal of Community Practice*, 27 (3-4), 460-475.

10. Arnstein, S. (1969) "A Ladder of Citizen Participation," *Journal of the American Planning Association*, Vol. 35, No. 4, pp. 216-224.

11. **Nota:** l'Ajuntament de Barcelona va crear una guia d'impuls de la participació dels infants en es serveis i projectes municipals que pot ser molt rellevant per a projectes amb infants. [impulsem-participacio-infants-serveis-projectes-municipals.pdf \(barcelona.cat\)](https://www.barcelona.cat/impulsem-participacio-infants-serveis-projectes-municipals.pdf)

Al 1992, **Roger Hart** en va fer una adaptació enfocada a la participació infantil que moltes organitzacions juvenils fan servir també per parlar de participació juvenil.

Imatge 2:
Escala de participació de
Sherry Arnstein (1969)

A continuació, expliquem detalladament l'escala de participació de **Roger Hart**:

NO PARTICIPACIÓ

1 Manipulació

Parlem de participació manipulada quan les persones joves no entenen allò que motiva el procés participatiu i/o el seu rol en el procés. **Per exemple,** *quan el professorat d'un institut demana l'opinió de l'alumnat sobre com els hi agradaria que fos el pati de l'institut i, després, aquestes idees són analitzades i sintetitzades pel professorat sense comptar amb les joves i traslladades a l'equip d'arquitectes que ha de reformar el pati sense informar a l'alumnat del que s'ha traslladat finalment.*

2 Decoració

Parlem de participació decorativa quan les persones joves són mostrades en públic durant un esdeveniment, una acció o alguna activitat organitzada amb un objectiu concret sense que entenguin el sentint o l'objectiu de la seva implicació. **Per exemple,** *demanar a un grup de joves sortir en una foto amb els responsables polítics que han creat un skatepark al municipi i publicar la imatge dient que l'ajuntament ha donat resposta a una demanda juvenil quan, en realitat, la iniciativa ha sigut municipal.*

3 Tokenisme o participació simbòlica

Parlem de tokenisme quan se suposa que s'ha donat veu a les persones joves però, en realitat, la seva veu no és escoltada i no acaben tenint l'oportunitat d'aportar la seva opinió a la decisió. **Per exemple,** *convidar persones joves a una comissió o taula de treball temàtica del municipi per assegurar la representativitat però la seva veu no acaba influint la presa de decisió.*

PARTICIPACIÓ

4 Informació

S'informa a les persones joves d'una iniciativa que no han iniciat ni lideren. En aquest cas, les persones joves entenen les intencions del projecte, qui pren les decisions, per què se les vol involucrar, tenen un rol significatiu (no decoratiu) i participen voluntàriament al projecte. **Per exemple**, *la participació de joves en una conferència de Nacions Unides; la complexitat de l'esdeveniment fa que no sigui fàcil involucrar-les en la planificació de l'esdeveniment però se les informa, se les forma sobre l'esdeveniment i tenen un rol clar.*

5 Consulta

S'informa a les persones joves d'una iniciativa que no han iniciat ni lideren però les persones adultes els hi pregunten per les seves opinions i les tenen en compte seriosament en les decisions finals. **Per exemple**, *consultar a persones joves implicades en un moviment com Fridays for Future en el procés d'elaboració d'una nova política climàtica que l'ajuntament està creant. L'ajuntament ha iniciat el procés i ha tirat endavant la presa de decisió però vol saber l'opinió de la gent jove sobre un aspecte concret, genera un espai per escoltar les seves opinions i les té en compte seriosament.*

6 Decisions compartides

Les persones adultes inicien el procés i comparteixen la presa de decisions i/o la gestió amb les persones joves. Les accions s'emprenen conjuntament, en relació d'igualtat. **Per exemple**, *la creació d'una taula jove al municipi en què les joves tenen un paper. També en seria un exemple el Consell de Joves pel Clima del municipi de Frederikshavn, que van iniciar des del departament d'energia de la ciutat.*

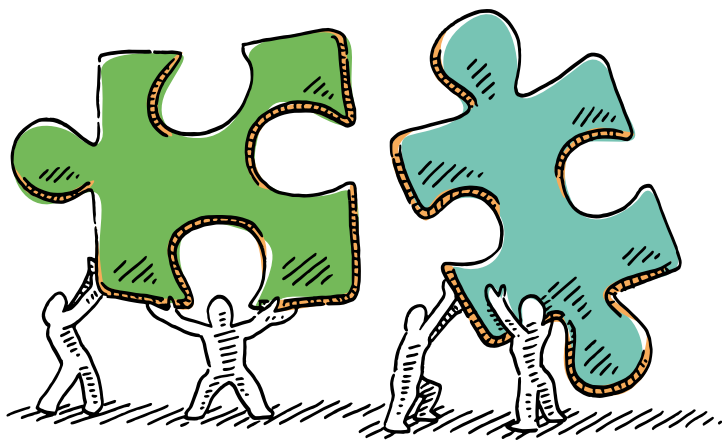
7 Lideratge juvenil

Les persones joves inicien el procés. Elles mateixes conceptualitzen i desenvolupen un projecte complex treballant cooperativament en grup petit o gran. Les persones adultes poden observar o assistir però no interfereixen en el procés ni assumeixen un rol directiu o de gestió. **Per exemple**, *un Consell de Joventut, com ara el Consell de Joventut de Barcelona o el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. També en seria un exemple, el Consell de Joves pel Clima de Dinamarca. Tots tres exemples tenen un lideratge i gestió clarament juvenil.*

8 Lideratge compartit

Les persones joves inicien el procés i comparteixen la presa de decisions amb les persones adultes. Les joves tenen un projecte propi, dirigeixen i gestionen però col·laboren amb persones adultes, no rebutgen aquesta col·laboració. Aquest nivell es sol anomenar també "participació protagònica". *Roger Hart expressa que és difícil trobar exemples reals d'aquest nivell perquè sovint les persones adultes no tenen interès en compartir la presa de decisions i gestió amb les persones joves.*

Cal tenir en compte que l'escala és un marc amb el qual identificar els nivells de participació i que tant la ciutadania (en aquest cas jove) o els municipis el poden fer servir per analitzar les formes de participació que hi ha en el seu municipi i decidir quin tipus es vol aplicar. Val a dir que en canvien segons amb qui es vulgui treballar. Per tal d'involucrar a gent jove cal tenir-ne clar el concepte, quins nivells de participació imaginem i quins són els mecanismes disponibles per aconseguir-los.

Models d'estructures de participació juvenil en polítiques climàtiques

En aquest apartat oferim una classificació de les estructures, existents o de nova creació, que pot tenir en compte l'ajuntament a l'hora de fomentar la participació juvenil en polítiques climàtiques al municipi.

Aquesta classificació s'ha realitzat des de l'òptica de l'ajuntament, pensant en les possibles formes de relació que pot establir el municipi amb les persones joves. Cal tenir en compte que no és una classificació realitzada per part d'organitzacions juvenils sinó feta externament i amb la mirada posada en donar suport als municipi en el disseny i l'execució de les seves accions adreçades a la ciutadania organitzada, per tal d'identificar de forma efectiva els actors clau.

En funció del tipus d'estructura, hi haurà més o menys proximitat o facilitat de relació i caldrà un tipus d'intervenció o un altre.

Identifiquem, com a mínim, tres tipologies:

(1) Independents, estructures que no tenen cap connexió amb l'ajuntament i actuen de manera autònoma determinant la seva pròpia agenda i objectius.

(2) Relacionades, estructures amb una vinculació directa amb l'ajuntament i que hi interactuen a través del diàleg obert i democràtic, establint objectius comuns i tenint arguments per determinar les millors mesures per actuar a nivell climàtic i

(3) Integrades, estructures municipals que vetllen pels interessos i les necessitats de les persones joves oferint-les-hi serveis.

Per a entendre millor aquest tipus d'estructures, en posem exemples a la següent taula:

JOVENTUT

INDEPENDENTS

- Associacions d'educació en el lleure (cau / esplai).
- Associacions estudiantils.
- Associacions culturals.
- Joventuts de partits polítics.

RELACIONADES

- [Consell de la Joventut de Barcelona](#). Plataforma associativa que agrupa les principals associacions juvenils de Barcelona i que incideix sobre polítiques de joventut.
- [Consell Local de Joventut de Figueres](#). Idem a Figueres.
- [Consell Nacional de la Joventut de Catalunya](#). Idem a Catalunya.

INTEGRADES

- Regidoria de Joventut.
- Taula jove.
- Aprenentatge i Servei Comunitari.

JOVENTUT I EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

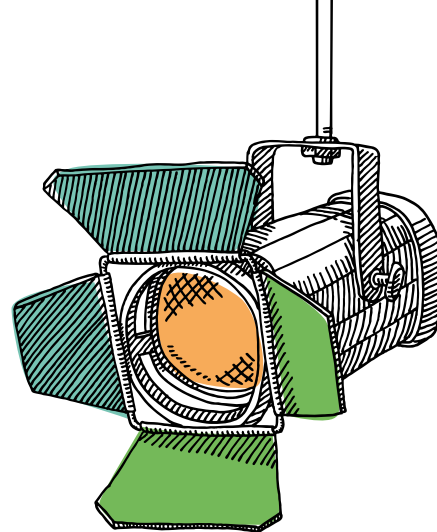
- [Fridays for Future](#). Moviment d'adolescents i joves que promou les vagues estudiantils pel clima el divendres.
- [Extinction Rebellion](#). Van sorgir al Regne Unit i es van assentar a nivell local. Tenen un subgrup de joves.
- Xarxa pel Clima. Plataforma ciutadana on grups de base pel clima col·laboren per crear demandes (Barcelona).

- [Youth Climate Council - Denmark](#). Consell de Joves pel Clima a Dinamarca.
- [Youth Climate Council of Frederikshavn](#). Consell local de joves pel clima a un municipi de Dinamarca.
- [Youth Climate Assembly](#) (Irlanda).
- [ECOfest](#). Festival de la sostenibilitat i l'emergència climàtica a Granollers organitzat per joves de Granollers.

- Incorporació de gent jove a les taules d'acció climàtica dels municipis

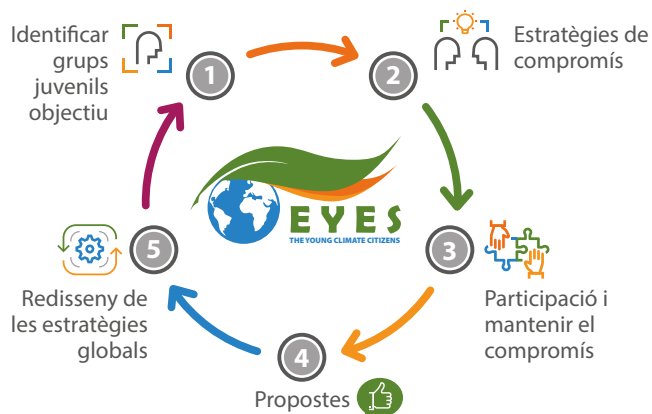
Com veiem a la taula anterior, hi ha diferents vies de participació juvenil en polítiques climàtiques i a cada categoria hi ha diferents exemples d'estructures. Si bé cada persona jove pot estar involucrada en més d'un espai, també és cert que hi ha estructures més enfocades en una franja d'edat específica.

Molt sovint, a l'hora de pensar en les persones que integren aquests espais de participació, la imatge és la d'un model utòpic de ciutadania (jove) activa i compromesa, implicada i conscient de la responsabilitat compartida en el desenvolupament de les estructures i en la presa de decisions. Però cal ser realistes. Tal i com argumenta Matthews (2010) hi ha una desvinculació política a nivell general. La gent jove -com el conjunt de la gent- té un ventall molt ampli d'estímuls en el seu dia a dia. Si bé hi ha clarament un grup de gent jove polititzada i apoderada creant demandes des d'estructures independents com Fridays for Future, hi ha una manca evident d'oportunitats i espais, segons Matthews (2010), perquè la gent jove contribueixi en la presa de decisions amb impacte real.

Full de ruta per a municipis

Aquest full de ruta s'adreça a municipis catalans interessats a integrar l'opinió de la gent jove en les seves polítiques climàtiques i a crear estructures de participació sostenibles. Per a la seva elaboració s'han tingut en compte el cicle de participació juvenil en polítiques climàtiques i la guia de treball generats a través del projecte europeu EYES (Erasmus+) ¹².

Imatge 3:

Com a marc esquemàtic, la metodologia global comprèn els passos següents:

12. <https://wp.granollers.cat/eyes/>

1

Qui inicia el procés participatiu?

1.1 Intern

1.1.1 L'ajuntament vol escoltar la veu de la ciutadania

Vol fer un procés participatiu amb tota la ciutadania.

Ha iniciat un procés participatiu amb les persones adultes i falta la veu de les persones joves.

1.1.2 Els centres educatius municipals volen incidir sobre política climàtica

1.2.1

La ciutadania expressa la seva veu públicament en forma de queixa, demanda, petició, etc.

1.2.2

Altres institucions (catalanes, espanyoles, europees o institucionals) defineixen polítiques climàtiques que s'han d'implantar al territori

1.2.3

La població rep l'impacte d'una catàstrofe climàtica i la ciutadania i les institucions prenen major consciència de la necessitat de definir polítiques climàtiques que protegeixin el medi ambient

1.2 A nivell extern

2

Anàlisi de la situació actual

2.1 Mapa d'actors

Per tal d'establir mecanismes de participació efectius, cal identificar els diversos grups dins la població jove i els actors clau existents (moviments, associacions, col·lectius, etc.). Podeu aprofitar el contingut de la secció "Què entenem per gent jove?" per enriquir el mapa.

2.2.1 Internes:

Què és política climàtica al municipi?

Què s'està fent al respecte?

Quines lleis, reglaments o recomanacions operen sobre l'ajuntament?

2.2.2 Externes:

Què pensa la població sobre l'emergència climàtica?

Què en diuen?

Què hi fan?

Quins processos tenen iniciats?

A través de quins canals es comuniquen?

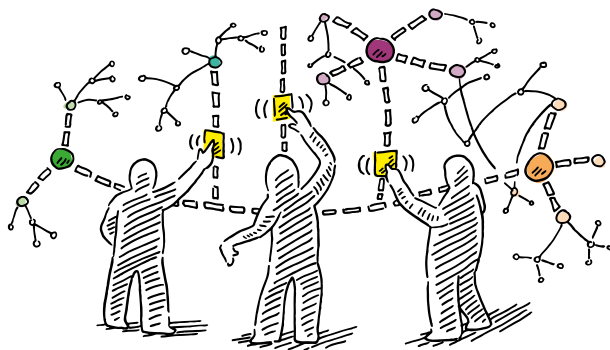
2.2 Mapa d'accions

3

Definir l'estratègia

3.1 Definir objectius

Definir què es vol aconseguir amb el procés, quines temàtiques es volen abordar. Establir amb claredat sobre què es pot i no es pot incidir en aquell moment determinat. Fer-ho tenint en compte què vol aconseguir la població assegurant que la veu jove hi és present.

3.4 Dissenyar la campanya comunicativa

Definir l'estratègia per comunicar clarament que s'està obrint a debat, com es debatrà, com poden participar les persones que hi estiguin interessades, etc. Assegurar que es fan servir canals de comunicació que arribin a tota la població, especialment la població jove que no sol fer servir els mateixos canals que la població adulta.

3.3 Assignar un pressupost al procés

Assegurar que es podran cobrir les despeses del procés i de la implementació de les decisions preses. Durant el procés, caldrà ser transparents amb el pressupost disponible per a l'execució de les accions. També facilitarà la presa de decisions realistes el fet de clarificar els costos de les demandes que faci la població.

3.2 Definir tipus de participació

Definir amb honestedat què espera l'ajuntament de la ciutadania i del procés participatiu, fins a on podrà incidir la població i les responsabilitats específiques de l'equip tècnic i polític de l'ajuntament. Durant el procés, caldrà comunicar-ho de forma transparent a la ciutadania.

3.5 Plantejar accions formatives

Per assegurar que els equips polítics i tècnics, així com la ciutadania, tenen la informació necessària sobre la situació climàtica concreta que es vol debatre per tal d'encarar el procés participatiu. En aquest sentit, assegurar que no es realitzen formacions esbiaixades sinó que permeten la reflexió crítica sobre la situació.

4 Procés participatiu

Aquest pas es dissenyarà prenent com a base les necessitats identificades i definides a la fase estratègica. Aquí trobareu alguns exemples que us poden inspirar.

4.1 Puntual

4.1.1 Acció juvenil

Exemple ECOfest a Granollers: Un grup de joves organitza un festival per sensibilitzar la població del municipi i recollir propostes per traslladar-les en forma de peticions a l'alcalde.

4.1.2 Procés participatiu sobre una temàtica concreta

L'ajuntament vol consultar la població sobre una temàtica respecte la que ha d'elaborar o modificar polítiques.

4.2 Continu

4.2.1 Participació juvenil

Especialment per a municipis petits en què no hi hagi teixit associatiu juvenil estructurat i en general per a qualsevol municipi.

Fomentar la participació de persones joves a les organitzacions, climàtiques o d'altres, del municipi o en col·lectius i moviments juvenils del municipi. *Per exemple, l'ajuntament inicia una campanya de foment de la participació i fa educació en la participació a les escoles i instituts.*

L'ajuntament pot parlar amb els col·lectius, moviments i organitzacions sobre política climàtica quan iniciï algun procés participatiu adreçat a la ciutadania.

4.2.2 Associacionisme juvenil

Especialment per a municipis petits on no hi hagi teixit associatiu juvenil estructurat però les persones joves siguin actives i, en general, per a qualsevol municipi.

Fomentar la creació d'associacions juvenils de les temàtiques i tipologies que interessin a les persones joves. *Per exemple, l'ajuntament inicia una campanya de foment de l'associacionisme i ofereix suport per la creació i mantenim d'organitzacions juvenils.*

L'ajuntament pot parlar amb l'associació juvenil sobre política climàtica quan iniciï algun procés participatiu adreçat a la ciutadania.

4.2.3 Consell local de joventut

Per a municipis mitjans o grans on hi hagi organitzacions juvenils però cap estigui vinculada a l'emergència climàtica.

En aquest cas, es tracta d'una plataforma associativa juvenil centrada en diverses temàtiques.

Fomentar la creació d'un consell de joventut que pugui recollir la veu de les persones joves associades sobre emergència climàtica i altres àmbits. *Per exemple, l'ajuntament facilita espais de trobada comuns entre les organitzacions juvenils del municipi i espais de diàleg amb l'ajuntament.*

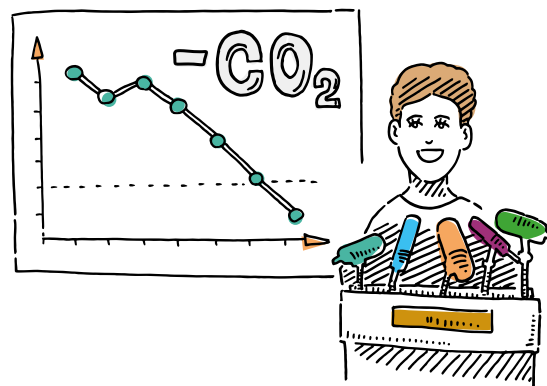
L'ajuntament pot parlar amb el Consell sobre política climàtica quan iniciï algun procés participatiu adreçat a la ciutadania i en podrà rebre propostes.

4.2.4 Consell de joves pel clima

Per a municipis mitjans o grans en què hi hagi diverses organitzacions juvenils però no n'hi hagi cap vinculada a l'emergència climàtica o bé per a municipis petits o mitjans on hi hagi força joves motivades per temes climàtics.

Fomentar la creació d'una plataforma associativa en la qual les persones joves puguin compartir les seves visions sobre l'emergència climàtica i traslladin a l'ajuntament propostes de millora en política climàtica. *Per exemple: l'ajuntament escolta la veu de les persones joves associades en relació al clima i ofereix la possibilitat de mantenir un espai de diàleg continuat.*

L'ajuntament rebrà propostes del Consell de Joves pel Clima i el també pot consultar sobre política climàtica quan iniciï algun procés participatiu adreçat a la ciutadania.

Implementació de les decisions preses en la política

5

Durant el procés participatiu s'hauran pres una sèrie de decisions i ara és el torn de portar-les a terme. És útil pensar en un sistema de seguiment compartit del procés i, si és un procés llarg, d'avaluació continuada.

Un cop finalitzat, cal valorar el procés, els resultats assolits i tornar a començar el cicle des del principi, revisant la situació final com a nou punt de partida.

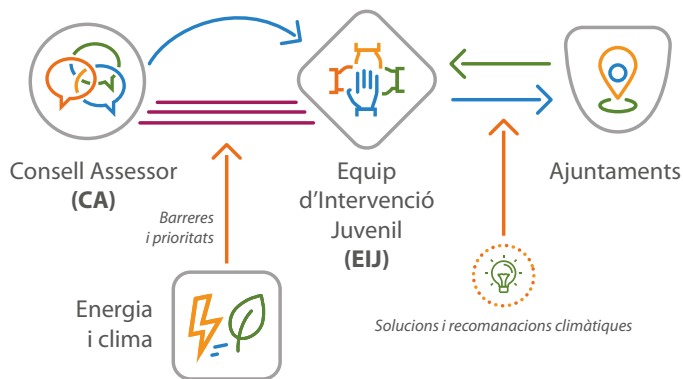
Avaluació de la situació actual després de la implementació

7

6

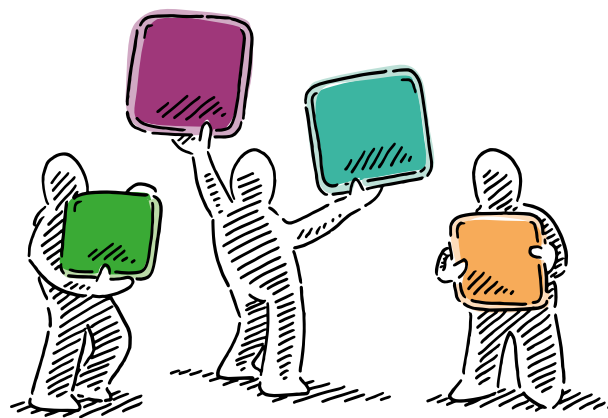
Retorn a la ciutadania

Comunicar a la ciutadania, assegurant que arriba a la gent jove, el que s'ha fet finalment, què s'ha fet diferent del que estava previst i per què, quins resultats s'han obtingut, etc.

Imatge 4: ...

Esquema dels grups objectiu clau del projecte EYES, on l'EIJ treballa amb el suport dels CA i els municipis per proporcionar solucions climàtiques i recomanacions als responsables polítics.

Models d'estructures locals de **participació juvenil** en polítiques climàtiques

Aquesta guia ha estat realitzada
per l'associació Ecoserveis

Amb el suport
i col·laboració de:

**Diputació
Barcelona**

PalauMacaya

Fundació "la Caixa"

Per més informació contactar amb: info@ecoserveis.net